Fuq il-passi ta' San Pawl fil-bażilika tagħna 3

DAWRA MA' L-ARTI PAWLINA F'SAN ĠORĠ

Francesco Pio Attard
fpa@sangorg.org

Ix-xbieha ta' San Pawl fl-arzella tal-kor

Jekk minn fuq il-kwadru ta' San Pawl tal-Palombi ħarstek timraħ 'il fuq f'linja vertikali, għajnejk bilfors jaqgħu fuq xbieha oħra ta' San Pawl, fejn jidher ma' l-ewwel daqqa t'għajn li l-artist baqa' fidil lejn il-kuluri u l-karatteristiċi ta' Palombi. Qed nitkellem fuq ix-xbieha ta' San Pawl fl-arzella ta' l-abside tal-kor tal-bażilika ta' San Ġorġ.

Kwadru tal-pittur Gian Battista Conti
li jinsab fis-Sala *Mons. Emanuel Mercieca*

L-ewwel xogħol tal-professur Ruman Gian Battista Conti (1878-1970) f'Malta għamlu fl-1936 meta beda jpitter il-koppla tal-knisja tal-Lunzjata fil-Birgu, li b'xorti hazina ma lahqitx tgawdiet, ghax meta kienet għadha m'hix mikxufa ġġarfet bil-bumbardamenti ta' l-għadu fit-Tieni Gwerra Dinjija u ftit laħqu rawha lesta. Dan kien iż-żmien meta f'San Ġorġ bdew u tlestew it-tkabbir tal-knisja u l-bini mill-ġdid tal-koppla tagħha. L-arċipriet Mons. Mikiel Cefai ma riedx jagħmel għajb lill-predeċessur tiegħu Mons. Alfons Marija Hili f'li jara li l-knisja parrokkjali ta' San Ġorġ tkun mgħammra mill-aħjar. Issa li x-xogħol tal-bini kien lest Mons. Cefai tefa' ħarstu fuq il-pittura u d-dekorazzjoni.

L-għażla waqgħet fuq l-artist Ruman, li f'temp ta' għaxar snin pitter il-koppla u l-lunetti tagħha, is-saqaf u l-mitri tat-twieqi, kif ukoll l-erba' absidi tal-knisja. Kien lejn tmiem is-snin erbgħin li bit-tħabrik ta' Dun Anton Grech u fuq parir tal-Prof. Ġużè Galea tar-Rabat ta' Malta, li dik il-ħabta kien qed jaħdem fuq id-dekorazzjoni tal-koppla l-ġdida, Gian Battista Conti nġab ipitter fil-knisja parrokkjali ta' San Ġorġ. Ma kinitx biċċa xogħol faċli, imma Conti daħal għaliha b'ruħu u ġismu, hekk li nistgħu ngħidu li ħalla l-aqwa opra tiegħu fil-bażilika tagħna; għal dan il-kapulavur tiegħu baqa' magħruf, fost l-oħrajn, bħala "il-pittur ta' l-anġli". Biżżejjed ngħidu li fis-saqaf biss għandu mas-sitta u ħamsin anġlu. Fix-xogħol tal-pittura dejjem kien immexxi minn imħuħ għaqlija bħal ta' Mons. Cefai innifsu, waqt li bdew jitfaċċaw benefatturi, fosthom saċerdoti, lesti li jħallsu xi parti jew oħra tal-proġett.

Fl-1949 kienet lesta l-koppla, u l-artist daħal mill-ewwel għas-saqaf, biex imbagħad għadda għall-erba' absidi jew arzelel, li jissejħu hekk minħabba l-forma tagħhom. Dik tal-kor, li kienet inbniet fit-tkabbir ta' l-istess kor fil-bidu tas-seklu, kienet l-ewwel waħda li lesta, fl-1955, u tirrappreżenta l-Glorja ta' San Ġorġ fis-Sema, kif turi l-iskrizzjoni *"Coronatus triumphat"* f'riġlejha. F'din il-pittura sabiħa San Ġorġ jidher qed jirċievi l-kuruna tar-rebħa minn idejn Ġesù, għat-talb tal-Verġni Marija u l-ferħ tal-qaddisin u l-anġli tas-Sema. Ġiet tiswa £700 u tħallset minn missier u ibnu mir-Rabat ta' Għawdex. Fil-ġurnal *Leħen il-Belt Vittorja* ta' Ottubru 1958 inkiteb hekk fuq xogħol l-artist f'din il-pittura: "Bl-arti tiegħu l-Conti jkellimna b'dak l-istess għerf li bih l-Iskrittura tiġi mfissra. Hu kapaċi jara l-Ġenna".

B'kollox il-pittura fiha madwar sebgħin figura differenti. Fiċ-ċentru tispikka x-xena ta' l-inkurunazzjoni ta' San Ġorġ mit-Trinità Qaddisa: fuq nett Alla l-Missier jidher iħares minn fuq sħaba, bid-dinja u x-xettru f'idejh; l-Ispirtu s-Santu, fi xbieha ta' ħamiema bajda, qed jittajjar fl-għoli;

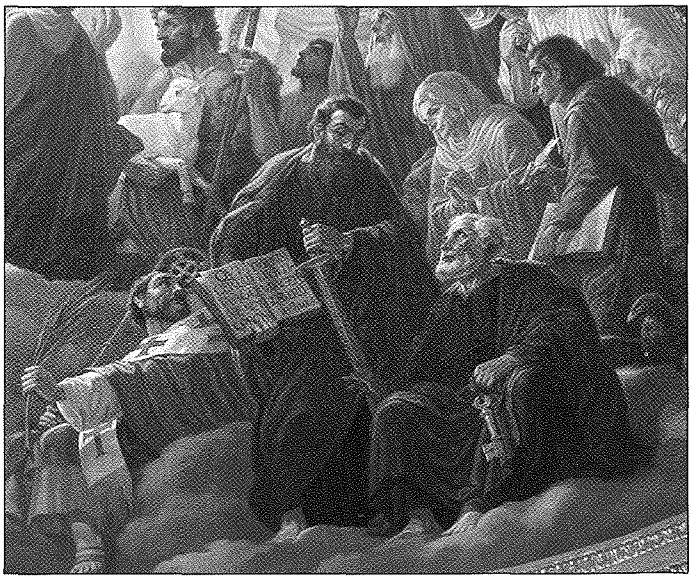

Dettall mill-arzella ta' l-Appostli Pietru u Pawlu f'konverżazzjoni bejniethom.

l-arzella l-qadima ta' Robert Caruana Dingli.

it-tnejn qed ibierku l-azzjoni ta' l Iben, Ġesù Kristu, liebes mant abjad, li qed ixidd il-kuruna tar-rebħa fuq ras iż-żagħżugħ Ġorġi, għarkubbtejh quddiemu, liebes l-uniformi ta' tribun. Ninnutaw li wiċċ Kristu hu l-istess wieħed li naraw fil-flieli tal-pitturi tal-koppla. Il-Verġni Marija Immakulata tidher bejniethom, qed tirrakkomanda lil San Ġorġ quddiem Alla, waqt li San Ġużepp ukoll, bil-ħatar u l-ġilju f'idu, jissieħeb f'din l-għaqda bejn it-Trinità Qaddisa u l-Familja Mqaddsa. San Ġorġ hu mdawwar b'numru ta' puttini helwin, wieħed iżommlu l-elmu, l ieħor il palma tal-martirju u ieħor il-mantar aħmar. Din id-dehra tas-Sema tinsab magħluqa f'ċirku ta' anġli, bosta bl-istrumenti tad-daqq u n-noti mużikali f'idejhom, xi wħud iħarsu, waqt li tnejn partikulari jżommu wieqfa bejniethom ix-xbieha dominanti tas-Salib b'raġġ ta' dawl dehbieni fuqha. Din ta' l-aħħar tindika kif il-martirju ta' San Ġorġ jinkwadra perfettament fil-Misteru ta' l-Għid.

Lejn din ix-xena ċentrali qed iħarsu żewġ gruppi ta' nies qaddisa fuq il-lemin u fuq ix-xellug. Fuq il-lemin jidhru rappreżentanti tan-nisel ta' Ġesù u qraba tiegħu flimkien ma' kolonni kbar tal-Knisja, waqt li fuq ix-xellug jissieħbu magħhom qaddisin kbar miż-żewġ rabtiet ta' l-Iskrittura Mqaddsa, fosthom patrijarki, martri u verġni. It-tielet taqsima prinċipali nsibuha isfel, fejn taħt is-sħab hemm moħbija parti oħra tas-Sema, b'qaddisin oħra jħarsu mistagħġba lejn il-glorja ta' San Ġorġ, fosthom ukoll ix-xbieha ta' Adam, li fi Kristu – Adam il-ġdid – u l-qaddisin martri tiegħu jsib qawmien ġdid.

Jagħmel sens li x'imkien ieħor nagħtu tifsir teoloġiku iktar dettaljat ta' din l-arzella u nieqfu nirriflettu fuq kull waħda minn dawn il-figuri qaddisa li nsibu fiha, imma minn qalb dawn kollha ndawru ħarsitna fuq żewġ qaddisin kbar, fuq quddiem tal-grupp tal-lemin, li jidhru f'konverżazzjoni interessanti bejniethom: San Pietru u San Pawl, iż-żewġ kolonni kbar tal-Knisja universali. Conti jqiegħed lil dawn iż-żewġ Appostli fi djalogu tassew naturali bejniethom, hekk li jiġbdu l-attenzjoni ta' min iħares lejn din l-arzella miżgħuda b'ilwien differenti li jarmu l-fwieħa tal-qdusija. Għal darb'oħra lil San Pawl narawh bix-xabla f'id waħda u bil-ktieb ta' l-ittri tiegħu fl-id l-oħra, fejn tidher kitba bil-Latin meħuda mit-tieni ittra tiegħu lil Timotju 2:5: *"Qui certat in agone non coronatur nisi legitime certaverit"*, li bil-Malti tfisser: "L-atleta ma jiħux il-premju jekk ma jkunx mexa skond ir-regoli". Bla dubju hawn kliem Pawlu japplika kollu għal San Ġorġ, is-suldat qalbieni ta' Kristu li rċieva l-premju għax mexa mar-regoli tas-Sema qabel osserva dawk tad-dinja. San Publiju, l-ewwel isqof ta' Malta, bil-baklu u l-palma f'idejh, jidher ukoll maġenb Pawlu jsegwi l-konverżazzjoni.

Din ta' Conti m'hix l-ewwel arzella li tpittret fil-kor ta' San Ġorġ. Fil-fatt taħtha hemm oħra eqdem, impittra fuq il-ġebla minn Robert Caruana Dingli fl-1922, li wkoll kienet tirrappreżenta l-glorja ta' San Ġorġ fis-Sema u fl-art. Imma kellha ħajja qasira, għax fl-1953 tgħattiet biex beda x-xogħol fuq dik attwali.